

kunnu skiljast annað frá öðrum í heilanum á mæ. Var það av tí, at vísindamenn nú á dögum munnu hava rætt, tá ið teir halda barnasálinu vera sum eitt kvæmt frækorn, sum longu hefur alt tað í sær, ið fer at næla síðani, so at alt tað, ið maður verður í lívinum, er hann longu vorðin tey fyrstu seks-sjey ár av ævi síni? Ella var tað av tí, at eg fekk so ringa viðferð, tá ið eg kom til Danmark og saman við foreldrum mínum búsettist í Bornholm? Nóg mikið gjørdi eg av at vera sum hinir smádreingir, eg tosaði sama mál og royndi at líkjast teimum í øllum, men aldri slapp eg tó rættuliga við upp í spælið hjá teimum, men var altíð verðandi so hált uttanfyri. Nú skilji eg væl, at orsök mest var tann, at eg var ein fremmandur embætismannasonur, men tá helt eg tað einans vera av tí, at eg var kominn úr Føroyum, og serliga ein dagin fekk eg varhuga av tí: Vit vóru saman og spældu, hópin av óvitum. Onkurs vegna komu ódagur okkara ámillum; fyra-fimm ruku á meg ísenn, syftu meg víðopnan niður á vøllin og dftu meg illa. Eg slapp tó á fótur aftur, og var eg tá so rúkandi óður, at hinir rymdu undan sum skjótast, men síðani steðgðu teir á aftur og stóðu og hermdu eftir mær. Dreingir eru enn sum teir gomlu kapparnir í søgunum og kvæðunum, teir nýta eins væl kjaftin og lógvarnar, tá ið teir berjast. Og tá ið eg nú ikki troystaði mær inn á teir uppafur, so rópti eg á teir: »Ja, biðið tit bara, til eg verði stórus, so fari eg aftur til Føroya, og so koma allir Føroyingar higar við mannaðum bátum brýndum skutlum og hvalvák, og so man verða gaman at siggja tykkum rýma!« Eitt bilið vóru teir bilsnir, so varð alt eitt flenn, ein fór at rópa: »Grindabó! Grindahvalur!«, hinir tóku undir, og »grindahvalur« varð eg skírdur frá tí degi. Til eyknevnir var tað ikki óvakurt, men tað var rópt fyri at arga, og tað argaði. Nú var eg enn meira úti av spælinum, einsamallur, og frá tí degi vórðu so líðandi Skopunargentan hjá okkum og ein grannkona úr Havn míni bestu vinfólk, og vóru tær atvoldin í, at eg aldri gloymdi mitt fjóðimál. Nú komu meir og meir í huga mínum orðini Sandagerði og heima at hoyra so óskerd saman sum hjúnafólk.

Heima í Sandagerði! Eg fór at hugsa um ein dag, eg var reikandi úr Havn ungur studentur og ætlaði mær at vitja hjá Havnarpresti, sum var tá Mads Hansen. Meðan eg var ávegis, motti eg honum. So var ikki vitjandi hjá honum í stundini, men eg fór út hagar kortini. Mær longdist at siggja alt tað forna uppafur og fara at vita, hvussu mikið eg dugdi at minnst á frá barnadøg-

unum. At bæði bílót og ummæli høvdu hjálpt áminningini, skyndi eg væl, men eg var eisini vísur í, at mangt og hvat hevði ligið óskert í heilanum ella hjartanum á mær øll hási ár, tí so gjølla sum tað var ígjár minnst eg á eitt bragðið, sum eg hevði aldri mælt um fyri mannsbarni. Eg var okkurt um fimm ára gamal, tá ið eg ein dagin var í Havn og vitjaði hjá Agga undir Lon, og fór eg síðani út á Skansatanga, har eitt skip var farið á land - so langt, at stingunebbið røkk fram at klettunum, og so fast, at tað ikki rørdist, tó at slups var í sjónum. Har vóru fleiri børn úti, og yst stóð ein stórus drongur - eg minnst enn, hvør ið hann var. Sum eg nú sá hann har úti, rann hugrensl í meg til at stoyta hann eitt lítið sindur fyri bakið, so hann rættuliga mundi fara at hvøkka við. Men illa kom úr hjá mær, eg ótaði hann út á sjógv, so hann varð rennvatur. Sovorðið hevði eg ikki havt í kvittanum sjálvsagt, eg rýmdi sum skjótast og tordi ikki heim. Eg fór innan til Páls í Horni, og hann fylgdi mær til húsa. Heimkomin ætlaði eg at siga frá hesum tilburði, sum helt meg svónleysan fleiri tímar um kvæðið, men aldri fekk eg hetta bragðið upp á tunguna, so tað man hava ligið goymt í heilanum á mær frá fimm ára aldri, og verður óivað verðandi har til mín doyggjandi dag.

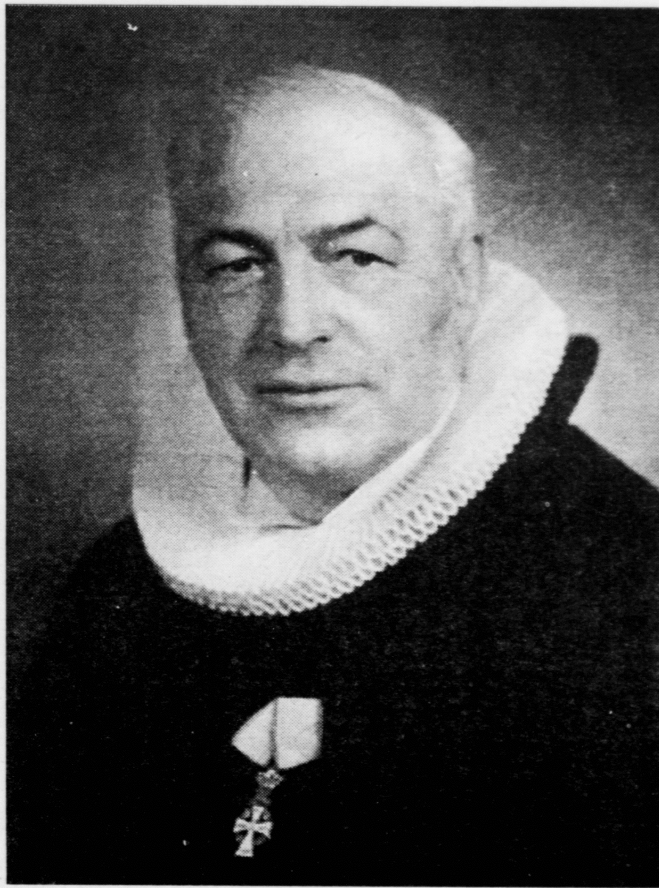
Soleiðis kundi ivaleyst mangt og hvat ligið eftir, og nú vildi eg fara og vita, um nakað fornt kom fyri ein dag, tá ið eg bar eygu við tað plássíð, sum hevði sæð mitt barnaspæl. Alt fór eg at kanna og uppafur at kanna mær tað, og alt kandi eg so heimligt; hvør steinur hevði sít at siga frá. Vaksni fólk, sum tey eru flest, siggja bara landslagið í heild síni, sum tað verður umbroytt í skiftandi ljósi. Barnið sær meir, har sum tað hevur sít heim og livir dagliga; tað kannar og kennir hvørja tógvu, hvønn stein á landi og hvørja tarabrug í sugguni. Nú bar eg eyga við stødna, har Nólsoyingar plagdu at leggja at landi, tá ið teir sluttu pápa til kirkju, og Kaldbaksmenn, tá ið teir summerdagur onkuntíð ámillum fluttu hann allan vegin við bátu, sum teir gjørdur tær báðar ferðirnar, eg var við. Her niðri við stødna fóru barnadagarnar at livna upp aftur. Her hevði eg mangan staðið á seiðabergi langar lótur og lítið og einki fiskað, men tó havt tað gleði at stinga flóður og strevast við at taka agnið av króknum og egna av nýggjum í heilum, sum tað skuldi batt. Lætisliga gekk frá hondum, tí ongul átti eg ongan, men bert eina krókta nál; mamma ræddist altíð, at eg skuldi fáa agnhaldið upp í fingurinn, um eg átti húkar ella langar.

Hagar plagdi eg eisini at

renna, tá ið bátar vóru væntandi. Smádrongur, sum ikki stendur upp úr rossaspori, fær ikki ofta loyvi at koma úá sjógv, men aldri hevur verið feroyskur piltur, sum ikki hevur havt hált hjartað á sjónum, og at at sleppa sær í bát, sum liggur at landi ella enntá skorðaður uppi á landi, er tó betri enn einki. Vóru bátar væntandi, kleiv eg upp á fjóstekjuna at njósnast; hagar slapp eg upp, tá ið eg royndi við vestara vegg, og varð báturin í eygsjón, var eg sum píllurin niðri við stødna, og hevði hann lagt at, settist eg alt fyri eitt á lærbekk og fekk loyvi so spakuliga at rógva eitt sindur, tó at báturin ikki var rættuliga á floti, ella afturi í rong, so eg kundi hava hondina um stýrisvøllin, meðan menninir bíðaðu eftir presti.

Altíð var nóg mikið at fregnast um; eg lærði nøvnini á bekkjum og rúnum í áttamannafari og eisini á øllum borðum frá kjalarborði til stokkarnar. Tá fekk eg fyrsta sindrið av hylling á sjómanskapi, og eg setti mær føri á at nýta kunneleikan; næstu ferð, bátur kom, kundi eg standa erpin við lógvunum undir bróka-kvarðanum og tosa við manningina um bátar, sum hevði eg verið føddur á áttamannafari.

Nú settist eg á ein stein á sandinum. So mikið hevði eg smádrongur hildið hann vera mína ogn, at eg var illa við, tá ið okkurt farmaskip við hvørt kastaði akkerið uttanfyri og tók sær barlast av sandinum. Ikki undur í! Har kendi eg hvønn stein, og har hevði eg verið vanur at ferðast hvønn tann einasta dag tá ið hann ikki var ov nógv rákamikil í veðrinum, og har hevði verið mangt at fáast við. Har gekk eg og togaði undir mínum lítla taraleypi, tá ið ábreiðsla skuldi berast upp á ta pinkulítlu veltuna, sum eg hevði uttan fyri koksveindeygað, haðani konufólkið altíð so dánt kundi eygleiða meg. Og ikki lítið gjørdi eg av, tí sera erpin var eg, at eg var bóndi í Føroyum. Alt grasið íkring, har heimalambið og heimakúgvinn vóru á beiti, var hagin hjá mær, smáar steinar hevði eg sett upp til bøgard, og innangarða hevði eg bæði eplaveltu og rósugard. Tíverri var eg, alt tað eg knógvaði undir leypinum, eins illa royndur bóndi og fiskari. Eplini komu aldri upp, ivaleyst mest av tí, at eg gróv tey uppafur hvønn dag, nakað ótolin eftir at siggja, hvussu langt tey komu fram, og í rósugarðinum gróði einki. Altíð var har tó prýðiligt, tí eg hevði vakrar blómur aðrastaðni og setti róleysar niður í jörðina. Eina ferð hevði eg hentað flestar allar tær donsku blómurnar, sum mamma hevði sáað í rósugard sín; tá rann øði í homlubandið, og síðani hentaði eg bara sóljur og summerdár og annað so-

Gudmund Bruun, prestur, sum vaks upp í Føroyum

vorðið, sum eg vandaleysur kundi kanna mær.

Og har á sandinum hevði eg eisini gingið í rekestøð, og við hvørt fekk eg okkurt gott í hendi. Eina ferð fann eg eina óføra ljóta havtasku, sum hevði hópin av smáfiskum í maganum, tá ið hann var uppskræddur. So ljót hon var, gjørdust vit tó vinir, og eg spældi mær við hana alt summarið. Mest var hon ein stórus hvalur, og steinarin aftanfyri vóru sessir í stórum rakstrarbáti, har eg stóð og stakk av grímd við hvalvákninum.

Tí so vorðið átti eg. Hetta sama summarið mundi okkur útlandskur skipsbátur vera mistur av einum hvørjum skipi og sorlaður, tí remmurnar og annað rekatræ komu á land á sandinum, og Jógvn hjá Massi gjørdi so væl og smíðaði mær bæði hvalvák og árar burttur. Bæði bløð og leggir og lunnar vóru kanska heldur breið, og áarskeyti var bara einans eins á hvørjari ár, men tó hevði eingin dyrgripur verið sendur til jóla frá Keypmannahavn, sum hevði verið mælt til stóri gleði. Langar tíðir kundi eg nú sita á steininum og rógva, knøini vóru borðskeytar, og eg dugdi væl at bera ár á borði, og tá ið so onkuntíð ámillum arbeidsgentan Lena, sum livaleyst livir enn í Kollafirði, blind, neydárdýrið, kom við og

settist á hin steinin afturi í rong og bant sær hosur, tá var dagur í viku. So segði eg henni frá bátnum, vit vóru á, og frá ferðini, vit fóru. Streymhart og óreint var, men eg ansaði altíð so væl eftir øllum ýtum og alubrotinum um allar boðar og róði so væl og mannlaga, at vit sluppu væl fram, og fyri Lenu segði eg alt, vit sóu og fóru fram við. Við hvørt vóru vit undir meitilbergi, við hvørt máttu vit ansa eftir, at ikki ein harður strongur skuldi taka okkum, og Lena var altíð heilt við uppi í spælinum. Ofta sat hon og sang ella segði mær frá søgum. Frá henni hoyrði eg stubbar av teimum gomlu kvæðum, so at hesi frálíka vøkru lög tíðliga vóru sungin inn í meg, við hvørt sang hon danskar sálmar ella vísur, sum eg ikki síðani havi hoyrt: »O, havde jeg blot Vinger og var en liden Fugl!« Helt hon uppat, dámdi mær tað einki - tungur er tigandi røður - og so fór eg at spyrja: »Lena, hevur tú sjóverk?« Nei, tað hevði hon ikki, men heldur ikki dámdi mær hetta, og eg kundi so siga: »Undarligt, at konufólk ikki fær sjóverk í so ræðuligum veðri!« og hin vælsignaða Lena, sum altíð eftirlíkaði kelivætti sínum, tók seg alt fyri eitt aftur í orði og helt: »Á jú, hin gamli, nú fari eg at vóna eitt sindur til kort-

ini!«. Hetta dámdi mær væl, men so góður var eg, at eg alt í einum legði niður sjógv og gjørdi blikalogn, og so settust vit at dyrgja, eg andvði sjálvsagt. So varð ikki strævið meir, og so fór eg at siga henni frá mongum í biblúsuguni, frá Abrahami, sum einglarnir vitjaðu hjá, og sum var so fimrdarblíður, at hann beyð teimum inn í roykstovuna og fekk teimum turrar hosur og ein heitan kaffimunn. Í øllum sótu vit um sátt uttan onkuntíð ámillum, tá ið hon ikki tímdi meir ella hevði okkurt at fáast við í húsinum, tí so kundi hon vinna mær tær neisurnar at toka noðuni upp og fara niðan at húsinum með alla og heilt gloyma, at vit vóru úti á sjógv enn. So illskadist eg og eg rópti í øði: »Nei, Lena, vit eru á sjónum enn, vit mega at landi fyrst og draga bátin«, og alt fyri eitt læt hon sær eftirlíka, kom aftur og dró bátin saman við mær.

framhald